

ประเทศไทย: ขอให้หยุดตั้งข้อหาหมิ่นประมาทกับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เรียกร้องให้นำผู้กระทำความผิดเรื่อง การทรมาณมาลงโทษ

คณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากล (International Commission of Jurists หรือ ICJ) กล่าวว่า รัฐบาลไทย ควรที่จะหยุดการใช้กฎหมายหมิ่นประมาททางอาญาเพื่อคุกคามเหยื่อและนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นผู้ที่แสวงหา ความยุติธรรมจากเหตุการณ์ที่มีการกล่าวหาว่ามีการทรมาณโดยทันที

วานนี้ รัฐบาลไทยได้ตั้งข้อกล่าวหาแก่นักปกป้องสิทธิมนุษยชน (นางสาวพรเพ็ญ คงขจรเกียรติ และนายสมชาย หอมลออ มูลนิธิผสานวัฒนธรรม และนางสาวอัญญา ทิมมิหน๊ะ กลุ่มด้วยใจ) ในข้อหาหมิ่นประมาท ด้วยการ ใช้กฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ อันสืบเนื่องมาจากการตีพิมพ์รายงาน ที่รวบรวมคดีที่มีการกล่าวหาว่ามีการทรมาณและการประตบัติที่ทารุณอื่น ๆ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยรัฐบาลไทย จำนวน 54 คดี ตั้งแต่ พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา

นอกจากนี้ เมื่อวานนี้ รัฐบาลไทยได้ใช้กฎหมายมาตราเดียวกันนี้เพื่อตั้งข้อหาแก่นางสาวนริศราวัลภ์ แก้วนพรัตน์ หลานสาวของทหารเกณฑ์นายหนึ่งที่ถูกทำให้เสียชีวิตภายหลังถูกลงโทษอย่างร้ายแรงโดยนายทหารจำนวน หนึ่งในค่ายทหาร อย่างไรก็ดี แม้ว่ารัฐบาลไทยจะได้รับทราบอย่างเป็นทางการแล้วว่าการเสียชีวิตของพลทหารรายดังกล่าว เป็นผลมาจากการถูกรังแกและได้จ่ายค่าชดเชยให้กับครอบครัวเป็นที่เรียบร้อยแล้วก็ตาม แต่ทว่าไม่ปรากฏว่ามีผู้ที่ได้ กระทำความผิดได้รับการลงโทษจากกรณีการเสียชีวิตพลทหารวิเชียร เผือกสม โดยมีเพียงแต่การได้รับโทษทางวินัย คือ จำคุกเป็นเวลา 30 วันหรือน้อยกว่านั้น ทั้งนี้ นางสาวนริศราวัลภ์ถูกดำเนินคดีโดยนายทหารรายหนึ่งที่กล่าวหาว่าเธอ กล่าวโทษว่าเธอมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสียชีวิตของน้องของเธอ ซึ่งเกี่ยวเนื่องมาจากการที่ครอบครัวได้พยายามแสวงหา ความยุติธรรมจากการเสียชีวิตดังกล่าว

“ประเทศไทยต้องยกเลิกหรือแก้ไขกฎหมายหมิ่นประมาททางอาญาที่คลุมเครือและกว้าง เพื่อป้องกันการ ใช้กฎหมายเพื่อทำให้นักปกป้องสิทธิมนุษยชนรวมถึงนักข่าวที่ทำงานในประเด็นที่สาธารณะชนให้ความสนใจหยุดความ เคลื่อนไหว” นายวิลด์เดอร์ เทเลอร์ (Wilder Tayler) เลขาธิการคณะกรรมการนักนิติศาสตร์สากลกล่าว “การกำหนด โทษร้ายแรง อาทิ การจำคุกหรือการปรับเงินจำนวนมาก ภายใต้กฎหมายดังที่กล่าวมา ส่งผลให้เกิดความกังวลเรื่อง เสรีภาพในการแสดงออก ซึ่งเป็นสิทธิที่ได้รับการคุ้มครองไว้ในอนุสัญญาต่าง ๆ ที่ประเทศไทยเป็นภาคีและผูกพันที่ จะต้องยื่นหยัดเพื่อหลักการดังกล่าวด้วย”

เมื่อเดือนที่แล้ว ประเทศไทยได้แจ้งต่อคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Human Rights Council) ระหว่างการทบทวนสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน (Universal Periodic Review) ว่าในขณะนั้นคณะรัฐมนตรีได้กำลัง พิจารณาร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมาณและการบังคับบุคคลให้สูญหาย โดยมีรายงานว่า คณะรัฐมนตรีได้อนุมัติร่างกฎหมายดังกล่าวแล้วในวันที่ 24 พฤษภาคม 2559 และจะได้มีการส่งต่อร่างกฎหมายเพื่อขอ อนุมัติต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป

ภายหลังการทบทวนสถานการณ์สิทธิมนุษยชน ประเทศไทยได้รับเอาข้อเสนอแนะหลายประการเพื่อจะดำเนินการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนและจะสืบสวนกรณีที่ได้รับรายงานว่ามีการข่มขู่ การคุกคาม และการทำร้าย ต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

“การดำเนินคดีกับบุคคลที่แสวงหาความยุติธรรมจากการทรมานที่ได้รับรายงาน เป็นการกระทำโดยขัดต่อเจตนารมณ์ของร่างกฎหมายฉบับที่ถูกละทิ้ง” นายเทเลอร์กล่าว “รัฐบาลไทยมีหน้าที่จะต้องสืบสวนและประกันความยุติธรรม ในคดีที่เกี่ยวข้องกับการทรมาน แต่ทว่า พวกเขากลับกระทำการคุกคามและข่มขู่บุคคลที่เปิดเผยมการกระทำอันโหดร้ายทารุณนี้”

เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ. 2558 ประเทศไทยร่วมกับ 127 ประเทศ ให้การรับรองมติของสหประชาชาติว่าด้วยนักปกป้องสิทธิมนุษยชน (UN Resolution on human rights defenders) ณ สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ โดยมีมติดังกล่าวเรียกร้องบรรดาระัฐต่าง ๆ งดเว้นจากการคุกคามหรือการตอบโต้ต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

ความเป็นมา

ตามข้อที่ 19 แห่งกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR) ซึ่งประเทศไทยเป็นรัฐภาคีนั้น ได้ให้การรับรอง สิทธิในเสรีภาพในการแสดงออก ซึ่งรวมถึงสิทธิในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารด้วย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งองค์การสหประชาชาติ (Human Rights Committee) ซึ่งติดตามการปฏิบัติตาม ICCPR ของรัฐภาคี กล่าวว่า ความผิดฐานหมิ่นประมาทตามกฎหมายอาญาไม่ควรนำมาใช้ หากการแสดงออกนั้นปราศจากเจตนาร้ายและเป็นไปเพื่อประโยชน์ของสาธารณะโดยเด็ดขาด ทั้งยังให้ความชัดเจนว่าโทษจำคุกไม่ใช่การลงโทษที่เหมาะสมสำหรับข้อหาหมิ่นประมาท ทั้งนี้ ICJ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ผู้รายงานพิเศษแห่งสหประชาชาติด้านเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก (UN Special Rapporteur on freedom of opinion and expression) และองค์การระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนอื่น ๆ นอกจากนี้ มีรัฐบาลมากขึ้นที่เห็นว่าความผิดฐานหมิ่นประมาทตามกฎหมายอาญาควรถูกยกเลิกโดยสิ้นเชิง

เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2558 ศาลจังหวัดภูเก็ตมีคำสั่งยกฟ้องคดีที่นักข่าวสองราย ในคดีความฟ้องหมิ่นประมาททางอาญาและพระราชบัญญัติด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ภายหลังจากที่กองทัพเรือได้ยื่นฟ้องว่านักข่าวได้ทำการหมิ่นประมาทเมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 โดยเกี่ยวข้องกับกรณีที่นักข่าวได้พิมพ์ข่าวย่อหน้าหนึ่งจากบทความของสำนักข่าวรอยเตอร์ ซึ่งเป็นบทความที่ชนะรางวัลพูลิตเซอร์ โดยมีเนื้อความกล่าวหาว่า “กองกำลังทางน้ำของประเทศไทย” ได้สมรู้ร่วมคิดในการค้ำมนุษย์ คำตัดสินในคดีนี้เป็นการยืนยันว่าพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ไม่ได้มีเจตนารมณ์รวมถึงการกระทำหมิ่นประมาท ทั้งนี้ ในปัจจุบันสภานิติบัญญัติได้มีการถอดประเด็นเรื่องการแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

สิทธิในการเข้าถึงกระบวนการเยียวยาที่มีประสิทธิภาพจากการถูกรุขหมายและการประติบัติที่ทารุณอื่น ๆ รวมถึงการได้รับการสอบสวนและดำเนินกระบวนการทางอาญาอย่างทันที ครบถ้วนและเป็นกลาง ได้รับการประกันโดยสนธิสัญญาระหว่างประเทศหลายฉบับ ซึ่งประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคี รวมถึง อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรม และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

ประเทศไทยมีพันธกรณีภายใต้สนธิสัญญาทั้งสองฉบับที่จะดำเนินการสอบสวน หากปรากฏว่ามีข้อกล่าวหาเรื่องการทรมานและการประติบัติที่ทารุณ รวมถึงการนำผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมผ่านกระบวนการทางอาญาที่เป็นธรรม โดย ข้อ 13 ตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมระบุว่า “ให้มีการดำเนินตามขั้นตอนทั้งปวงเพื่อประกันว่า ผู้ร้องทุกข์และพยานได้รับความคุ้มครองให้พ้นจากการประทุษร้ายหรือการข่มขู่ ให้หวาดกลัวทั้งปวงอันเป็นผลจากการร้องทุกข์หรือการให้พยานหลักฐานของบุคคลนั้น”

เมื่อเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2557 ประเทศไทยถูกวิจารณ์ประเด็นเรื่องความล้มเหลวในความเคารพสิทธิ ดังกล่าว ในการนี้ คณะกรรมการแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน (United Nations Committee Against Torture) ได้แสดงความห่วงใยว่า “มีข้อกล่าวหาจำนวนมากที่มีความเกี่ยวข้องกับความผิดร้ายแรงในการตอบโต้และข่มขู่ปกป้องสิทธิมนุษยชน นักข่าว ผู้นำชุมชนและญาติ รวมถึงการทำร้ายด้วยการใช้วาจาและร่างกาย การบังคับบุคคลให้สูญหายและการสังหารนอกกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งขาดข้อมูลในการสอบสวนข้อกล่าวหาต่าง ๆ”

คณะกรรมการฯ ได้เสนอแนะให้ประเทศไทย “ควรจะใช้มาตรการที่จำเป็นทั้งหมดเพื่อ ก) ดำเนินการ หยุดการกระทำที่เป็นการข่มขู่และโจมตีนักต่อสู้เพื่อสิทธิมนุษยชน ผู้สื่อข่าว และผู้นำชุมชนทั้งหลาย และ ข) ดำเนินการสอบสวนอย่างเป็นระบบต่อกรณีการคุกคาม ข่มขู่ และโจมตีต่างๆ เพื่อที่จะ ดำเนินคดีและลงโทษผู้กระทำความผิดและให้การรับรองการเยียวยาอย่างมีประสิทธิภาพแก่ผู้เสียหาย และครอบครัวของเขา”

ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ :

นายแซม ซาริฟิ (Sam Zarifi) ผู้อำนวยการภูมิภาคประจำสำนักงานภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก

หมายเลขโทรศัพท์ : +66-807-819-002 อีเมลล์ : sam.zarifi@icj.org